

Regeringskansliet  
Socialdepartementet

Ert dnr: S2025/01291

## Remissyttrande över betänkandet Hem för barn och unga – för en trygg, säker och meningsfull vård, SOU 2025:84

Förvaltningsrätten har, utifrån de aspekter domstolen har att beakta, följande synpunkter att lämna avseende betänkandet.

### Behörig förvaltningsrätt i mål enligt den föreslagna nya lagen

I betänkandet föreslås ingen särskild forumregel för beslut som överklagas enligt lagen. I betänkandet anges att detta kan innebära att det kan bli fråga om olika förvaltningsrätter som ska pröva överklaganden rörande samma barn eller unga person, beroende på om det är socialnämnden eller föreståndare som fattat det överklagade beslutet, eftersom hem för barn och unga inte alltid kommer vara lokaliserade i samma domkrets som den placerande socialnämnden (s. 583 i betänkandet).

Förvaltningsrätten är av uppfattningen att det finns skäl att överväga om detta är en lämplig ordning eller om det i stället bör inrättas en ordning där samtliga ärenden hanteras av den domstol inom vars domkrets ansvarig socialnämnd är belägen. En ordning där ärenden hanteras av samma domstol bör ge bättre förutsättningar för en god hantering av såväl materiella som processuella frågor.

Vad avser möjliga praktiska problem med den av utredningen föreslagna ordningen kan inledningsvis frågan om förordnande av offentligt biträde försvåras om ärenden handläggs vid olika domstolar och den unge vill ha samma biträde, men där ett sådant förordnande blir ett s.k. distansförordnande vid en av domstolarna. Det kan vidare övervägas huruvida föreslagen ordning kommer att leda till att domstolarna ändå av praktiska skäl lämnar över mål avseende samma person till en och samma domstol och att detta då skapar ett måladministrativt merarbete. Det går enligt förvaltningsrätten inte heller att bortse från den

situationen att den unge under vårdtiden flyttas till ett nytt hem i en annan domkrets och där överklagar ett beslut, samtidigt som den unge har ett öppet mål i den domkrets där det tidigare hemmet låg, samt att den unge även har ett öppet mål avseende ett beslut av socialnämnden belägen i en tredje domkrets. Detta resulterar då i att den unge utsätts för att ha pågående mål i tre olika förvaltningsrätter samtidigt. Förvaltningsrätten anser att det på goda grunder kan ifrågasättas om en sådan ordning är lämplig och ser ett behov av att frågan om behörig domstol analyseras vidare.

#### Rättens sammansättning i mål enligt den föreslagna nya lagen

Förvaltningsrätten anser att det kan finnas skäl att i det fortsatta lagstiftningsarbetet överväga huruvida rättens sammansättning i mål enligt den föreslagna lagen bör särregleras i något avseende i enlighet med 18 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar. Förvaltningsrätten anser i detta sammanhang att det till exempel kan övervägas huruvida överklagade beslut fattade av föreståndare är av sådant slag att de generellt kan prövas av en lagfaren domare utan medverkan av nämndemän. Här kan särskilt beaktas att prövningen i dessa fall närmast uteslutande kommer att avse situationer där åtgärden är avslutad vid tidpunkten för domstolens prövning och där det handlar om en rättslig kontroll i efterhand huruvida det funnits lagliga förutsättningar för den aktuella åtgärden (jfr s. 549 f. och 582 i betänkandet).

#### Beslut av ordförande eller särskild ledamot i vissa brådskande fall

Förvaltningsrätten tillstyrker förslaget i 23 § i lagen om att ordförande eller särskild ledamot i brådskande fall ska kunna fatta beslut om begränsning av användning av elektroniska kommunikationstjänster. Förvaltningsrätten anser dock att det i sådana beslut är av vikt att det tydligt motiveras varför beslutet varit så brådskande att ett beslut av socialnämnden inte har kunnat avvaktas.

#### Klagorätt avseende beslut enligt den föreslagna lagen

I betänkandet (s. 586 f.) berörs frågan om vem som har klagorätt avseende beslut enligt lagen. Förvaltningsrätten anser att det kan finnas behov av förtydliganden kring om och i så fall när vårdnadshavare ska kunna överklaga beslut enligt lagen. På ovan angiven sida i betänkandet nämns att vårdnadshavare i regel ska ha talerätt. På annan

plats i betänkandet (s. 527) anges, vad avser beslut om att inte tillåta utvidgade besökstider, att vårdnadshavare bör ha talerätt mot ett sådant beslut. Förvaltningsrätten anser att frågan om vårdnadshavares talerätt bör analyseras vidare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

### Konsekvensanalys för domstolarna

Utredningen har bedömt att förslaget om att befogenheter ska gå att överklaga kommer innebära vissa merkostnader för domstolarna men att det är svårt att uppskatta hur många beslut som kommer att fattas och hur många av dessa som kommer att överklagas (s. 690 i betänkandet). Vidare anges att med tanke på att kostnaderna för överklaganden är så svårberäknade och sannolikt ringa har utredningen valt att inte ta med dem i den totala kostnadsberäkningen trots att de kan antas innebära vissa merkostnader för domstolarna (s. 691 i betänkandet).

Förvaltningsrätten anser att det behövs en mer noggrann och utförlig konsekvensanalys avseende ökade kostnader för domstolarna. Det kan enligt förvaltningsrätten inte uteslutas att det för ett relativt stort antal placerade unga kommer att fattas många beslut per år och att ett stort antal av dessa beslut kan komma att överklagas. I detta sammanhang kan vidare beaktas vad som anförts ovan avseende omfattningen av klagorätten för vårdnadshavare och att även detta kan leda till att öka antalet beslut som blir föremål för domstolsprövning. Ett sådant utfall kan leda till en stor arbetsbelastning och kostnadsökning för domstolarna. Även kostnader för ersättning till offentliga biträden blir i enlighet med ovanstående svåra att överblicka.

Förvaltningsrätten anser vidare att det inte kan uteslutas att den skärpta tillståndsprövning och tillsynen som beskrivs i avsnitt 10 i betänkandet kan leda till fler domstolsprocesser och därmed ökade kostnader för domstolarna.

---

Detta yttrande har beslutats av rådmannen tillika enhetschefen  
Susanna Pohl Söderman, efter beredning av rådmannen Johan Rick.

Susanna Pohl Söderman